

Intern kontroll 2010
Kommunstyrelsen och nämnderna

Vänersborgs kommun

Revisionsrapport

Datum 2011-03- 29

Henrik Bergh

1. Uppdrag och genomförande.....	3
2. Sammanfattning.....	3
3. Uppföljning av 2009 års granskning	4
4. Nämndernas gemensamma planer för intern kontroll år 2010	7
5. Resultat av nämndernas granskning av intern kontroll år 2010.....	8

1. Uppdrag och genomförande

Reglementet för ekonomisk intern kontroll har antagits av kommunfullmäktige 2000-03-04 § 19. I reglementet fastställs ansvaret för den interna kontrollen samt på vilket sätt uppföljning av den interna kontrollen ska ske.

Vi har på uppdrag av kommunens revisorer granskat ändamålsenligheten i nämndernas arbete med intern kontroll för år 2010. Analysen har skett genom granskning av nämndernas interna kontrollplaner samt förvaltningarnas rapportering av det interna kontrollarbetet till respektive nämnd och kommunstyrelsen.

Vi har också under avsnittet uppföljning av 2009 års granskning prövat vilka åtgärder som vidtagits med anledning av de synpunkter som framfördes i revisionssskrivelse och revisionsrapport för år 2009. De synpunkter som framfördes år 2009 är markerade med kursiv text i rapporten.

2. Sammanfattning

Vi bedömer att rutinerna och ändamålsenligheten i nämndernas arbete med intern kontroll i allt väsentligt fungerar väl under år 2010. Under året har nämnderna i sin granskning föreslagit flera åtgärder för att stärka den interna kontrollen.

Vi vill ändå fästa uppmärksamhet på några områden där vi i likhet med föregående år vill framföra synpunkter:

- Kommunstyrelsen har enligt reglementet för ekonomisk kontroll det övergripande ansvaret att tillse att det finns en god intern kontroll inom kommunens nämnder och förvaltningar. Vi anser därför i likhet med föregående år att kommunstyrelsen som ett eget ärende bör utvärdera kommunens samlade årliga system för intern kontroll och nämndernas redogörelse över utförd intern kontroll.
- Nämndernas ansvar för intern kontroll omfattar inte bara administrativa system och rutiner utan också kontroll (tillsyn) och bedömning av funktionalitet och ändamålsenlighet i metoder, system och rutiner som används vid uppföljning och styrning av själva verksamheten. Det är kommunstyrelsens ansvar att samordna och vägleda nämnderna i hur detta arbete skall bedrivas. Vad som åsyftas skall ske är tillsyn och kontroll av uppföljningsmetod och inte uppföljning av ändamålsenligheten i själva verksamheten.
- Vi vill också framhålla vikten av att de systembeskrivningar det granskningsunderlag som samlas in vid det interna kontrollarbetet och som inte redovisas i nämndernas redogörelser bör sparas på ett systematiskt sätt så att de finns tillgängligt för den som önskat ta del av materialet.

I övrigt hänvisar vi till våra kommentarer i rapporten där vissa synpunkter framförs inom ramen för årets granskning och uppföljning.

3. Uppföljning av 2009 års granskning

Kommunrevisionen har 2010-02-16 upprättat en revisionsskrivelse med tillhörande revisionsrapport gällande granskning av nämndernas rutiner för intern kontroll. Skrivelsen har för kännedom och beaktande överlämnats till kommunstyrelsen samt till nämnder och kommunfullmäktige. Kommunstyrelsen har vid sammanträde 2010-04-28 § 133 besvarat kommunrevisionens skrivelse.

Vi har följt upp de synpunkter (*kursivt markerade*) som framfördes i 2009 års revisionsskrivelse och revisionsrapport i syfte att pröva i vad mån rutinerna har förändrats

Revisionsskrivelse 2010-02-16

Kommunstyrelsens uppsiktsplikt

Kommunstyrelsen har enligt reglementet för ekonomisk kontroll det övergripande ansvaret att tillse att det finns en god intern kontroll inom kommunens nämnder och förvaltningar. Kommunstyrelsen har inte som ett eget ärende utvärderat kommunens samlade årliga system för intern kontroll och beslut om förbättringar trots att revisionens granskning av intern kontroll för år 2009 visat att det förekommer avvikelser från redovisningsreglementet med tillhörande anvisningar.

Vår granskningskommentar år 2010

Kommunstyrelsen har genom tjänsteskrivelse från ekonomikontoret 2010-04-16 svarat att revisionen efterlyser förbättrade rutiner för återkoppling av nämndernas internkontrollarbete till kommunstyrelsen. Kommunstyrelseförvaltningen uppger i skrivelsen att man tar till sig dess synpunkter och kommer att göra vissa förändringar i linje med revisorernas synpunkter. Vad PwC kan finna vid granskning av rutinerna för det interna kontrollarbetet år 2010 är att kommunstyrelsen hittills inte har ändrat sin rutin vad gäller sättet att ta del av och besluta om nämndernas redogörelse över utförd intern kontroll

Bedömning av ändamålsenlighet i metoder som används vid uppföljning

Nämndernas ansvar för intern kontroll omfattar inte bara administrativa system och rutiner utan också kontroll (tillsyn) och bedömning av funktionalitet och ändamålsenlighet i metoder, system och rutiner som används vid uppföljning och styrning av själva verksamheten. Det är kommunstyrelsens ansvar att samordna och vägleda nämnderna i hur detta arbete skall bedrivas.

Vår granskningskommentar år 2010

Kommunstyrelsen har genom ovan nämnda tjänsteskrivelse från ekonomikontoret svarat att kommunstyrelsen kan se fördelar med ett utvidgat synsätt på begreppet intern kontroll i linje med revisionsrapportens uppfattning.

Kommunstyrelseförvaltningen avser att i dialog med kommunstyrelsens arbetsutskott och den förvaltningsövergripande ledningsgruppen att göra en översyn av nuvarande reglemente för intern kontroll och utifrån denna översyn föreslå eventuella förändringar.

Vid tillfälle för upprättande av denna rapport var ovanstående översyn ännu inte klar.

Revisionsrapport år 2009

Internt kontrollreglemente § 5

I reglementet § 5 så anges att nämnderna varje år skall anta en plan för granskning och uppföljning av den interna kontrollen.

I reglementet § 5 anges också att:

- Planen skall överlämnas till kommunstyrelsen för kännedom.
- Vem som är ansvarig för granskningen
- När granskningen skall rapporteras till nämnden

Vid kontroll med KS diarium för år 2009 så framgår att 4 nämnder inte har lämnat något protokollsutdrag till kommunstyrelsen över fastställda granskningsplaner (gymnasienämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, byggnadsnämnden, socialnämnden)

Vid kontroll av granskningsplanerna så framgår det att 6 nämnder inte har angivit vem som är ansvarig för granskningen (kommunstyrelse, kulturnämnden, samhällsbyggnadsnämnden, byggnadsnämnden, socialnämnden samt barn- och ungdomsnämnden).

I kommunstyrelsens granskningsplan för år 2009 så framgår det inte heller när granskningen skall rapporteras.

Vår granskningskommentar år 2010

Intern kontrollplan till kommunstyrelsen

Samtliga nämnder har skickat protokollsutdrag över fastställd intern kontrollplan för år 2010 till kommunstyrelsen.

På socialnämndens protokoll framgår att den skall skickas till kommunstyrelsen men enligt ansvarig för kommunstyrelsens diarium och enligt ärendekort så har den inte anmälts till KS. Skälet till att den inte anmälts till KS kände den ansvarige för kommunstyrelsens diarium inte till.

Ansvarig för granskningen

Samtliga nämnder har angivit i sina interna kontrollplaner vem som är ansvarig för granskningen samt när återrapportering skall ske

Tid för återrapportering till nämnden

Samtliga nämnder har angivit i sina interna kontrollplaner när granskningen skall återrapporteras till nämnden

Internt kontrollreglemente § 6

I reglementet § 6 anges att nämnderna varje år skall överlämna resultatet från uppföljning av den interna kontrollen:

I reglementet § 6 anges också att:

- Nämndernas redogörelse skall lämnas till kommunstyrelsen för kännedom.
- Nämndernas redogörelse skall lämnas till kommunens revisorer för kännedom

Vid kontroll med KS diarium för år 2009 framgår det att 3 nämnder inte har lämnat något protokollsutdrag till kommunstyrelsen över sin uppföljning av den interna kontrollen (gymnasienämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, byggnadsnämnden).

Vid vår granskning framgick dessutom att 4 nämnder inte har lämnat något protokollsutdrag till kommunrevisionen över resultatet av den interna kontrollen (Samhällsbyggnadsnämnden, Byggnadsnämnden, Gymnasienämnden, Socialnämnden)

Vår granskningskommentar år 2010

Redogörelse till kommunstyrelsen

Samtliga nämnder har till kommunstyrelsen skickat protokollsutdrag med redogörelse över utförd intern kontroll år 2010.

Redogörelse till revisorerna

Samtliga nämnder har till kommunrevisionen skickat protokollsutdrag med redogörelsen över utförd intern kontroll. Vad gäller kommunstyrelsen så har bara redogörelsen men inte protokollet skickats till kommunrevisionen.

Internt kontrollreglemente § 7

I reglementet § 7 så anges att kommunstyrelsen skall utvärdera kommunens samlade system för intern kontroll utifrån nämndernas rapporter om uppföljning av intern kontroll och i de fall förbättringar behövs besluta om sådana.

Vid kontroll med KS diarium så framgår det att inte någon av nämndernas granskningsplaner eller rapporter varit uppe som ett ärende (eller anmälningsärende) hos kommunstyrelsen under år 2009. Skälet till detta har vi inte kunnat få någon förklaring till. Vi har kontrollerat att samma förhållande även gällde för år 2008 trots att det i kommunstyrelsens egen granskningsplan under samma år särskilt angavs att kommunstyrelsen skall utvärdera kommunens samlade system för intern kontroll.

Vår granskningskommentar år 2010

Med undantag för den interna kontrollplanen för socialnämnden så har samtliga interna kontrollplaner och redogörelser anmälts till kommunstyrelsen.

Kommunens organisation för intern kontroll

I kommunen finns en informell arbetsgrupp som bildats av internrevisorerna (ekonomerna) från respektive förvaltning/nämnd där man tar upp och diskuterar frågor som bland annat rör den interna kontrollen. I gruppens möten deltar även redovisningschef från ekonomikontoret. Arbetsgruppen leds av kommunstyrelsens internrevisor som är sammankallande.

Vi har i tidigare revisionsrapport föreslagit att nämndernas granskningsplaner kompletteras med en dokumenterad risk och väsentlighetsanalys. Vid vår granskning år 2009 har vi inte funnit några exempel på att man genomfört och dokumenterat en risk- och väsentlighetsanalys.

Strukturen på åiterrapportering till nämnderna varierar men det finns goda exempel som skulle kunna tjäna som en gemensam modell att använda till alla nämnder. Vi föreslår att det skapas en kommungemensam mall att använda för att till respektive nämnd ge en sammanfattande bild av årets granskning av den interna kontrollen.

Vår granskningskommentar år 2010

Under år 2010 har en gemensam risk och väsentlighetsanalys gjorts utifrån resultaträkning och balansräkning för hela kommunen och därefter har varje nämnd brutit ner resultaträkningen till nämnds nivå.

Det finns en föreslagen gemensam mall (frivillig) för nämnderna att använda i det interna kontrollarbetet och vi bedömer att denna mall i allt väsentligt tillämpas av nämnderna även om det kan förekomma vissa avvikelser.

Vissa nämnder har valt att lägga med en bilaga till redogörelsen som mer i detalj ger en beskrivning över tillämpade rutiner inom de olika granskningsmomenten.

En tillkommande synpunkt kan vara att om man bara ger en sammanfattning och *en mycket kort redogörelse* över tillämpade rutiner enligt granskningsmallen (och inte redogör för detta mer i detalj i särskild bilaga till redogörelsen) så bör man hänvisa till var dessa noteringar förvaras.

4. Nämndernas gemensamma planer för intern kontroll år 2010

Den gemensamma granskningen som planerats under år 2010 består av följande områden

- Kontroll av lön till ordinarie personal
- Upphandling av konsulttjänster

Vår granskningskommentar år 2010

I princip hade alla förvaltningar under år 2010 genomfört de gemensamma kontrollaktiviteterna. Undantagen utgörs av barn- och ungdomsutskottet samt gymnasienämnden som valt att inte granska upphandling av konsulttjänster.

Därtill har vissa nämnder också valt att granska vissa mer förvaltningsspecifika rutiner. För vissa nämnder omnämns i redogörelsen också andra parallella granskningar och uppföljningar som sker inom ramen för den löpande interna kontrollen. Den tidigare mer rutinmässiga kontrollen av kontokort, körjournaler, mobiltelefoner, hemlån och handkassar har inte tagits upp inom ramen för de interna kontrollplanerna för år 2010 vilket vi anser är positivt.

5. Resultat av nämndernas granskning av intern kontroll år 2010

I bilaga till denna rapport finns en sammanfattning av nämndernas interna kontrollplaner och kortfattade resultat av deras granskningar för år 2010

Vår granskningskommentar år 2010

Vi bedömer att rutinerna och ändamålsenligheten i nämndernas arbete med intern kontroll i allt väsentligt fungerar väl under år 2010. Under året har nämnderna i sin granskning föreslagit flera åtgärder för att stärka den interna kontrollen.

2011-03-29

Henrik Bergh

Håkan Olsson

Nämnd	Kontrollmoment	Iakttagelser och åtgärder	Kommentar
<p>Kommunstyrelsen Anna Karin Kjellson</p>	<p>Lön till ordinarie personal</p> <p>Upphandling av konsulttjänster och utbildningstjänster</p> <p>Uppföljning av 2009 års granskning</p>	<p>Rapportsystemet Cognos för uppföljning av löner användes inte av alla chefer inom kommunstyrelsen. Föreslagen åtgärd är att då nytt PA system införs under år 2011 så bör personalkontoret säkerställa att samtliga chefer använder systemets uppföljningsrapporter.</p> <p>Förekommer direktupphandling där inte alla regler följs. Som åtgärd föreslås en kommungemensam utbildning . Riktlinjer för direktupphandling är under utarbetande.</p> <p>Uppföljning av 2009 års granskning visar att det fortfarande förekommer brister vad gäller ekonomisk styrning och uppföljning vid verksamheten högskolecentrum med musikakademin. Åtgärder har vidtagits och ett arbete pågår.</p>	<p>Bra redogörelse med en sammanfattning och en redovisning av delmoment i granskningsplanen.</p>

Nämnd	Kontrollmoment	Iakttagelser och åtgärder	Kommentar
<p>Samhällsbyggnadsnämnden Lars Bengtsson</p>	<p>Köp av konsulttjänster och utbildningstjänster</p> <p>Rutiner runt lönehantering</p>	<p>Direktupphandling har i några fall skett där inköp enligt ramavtal skulle kunna övervägas.</p> <p>Avstämningar mot ekonomisk redovisning och personalrapporteringssystemet Cognos sker i mycket begränsad omfattning. Förslag till åtgärder har föreslagits.</p>	<p>Redogörelsen saknar en övergripande sammanfattning av utförda intern kontroll.</p> <p>Man gör också vissa rubrikmässiga avsteg från den föreslagna granskningsmallen</p> <p>Annars en detaljerad och informativ redovisning över utförda granskningsmoment</p>
<p>Socialnämnden Gunilla Samuelsson</p>	<p>Köp av konsulttjänster och utbildningstjänster</p> <p>Lön till ordinarie personal</p> <p>Stickprovskontroll ekonomiskt bistånd</p> <p>Uppföljning av 2009 års granskning</p>	<p>Inga avvikelser noterade</p> <p>Avvikelser av ringa karaktär. År 2011 införs ett nytt löne- och personalsystem. Utbildning samt rutiner, rapporter, osv kommer att införas via lönekontoret under år 2011 för uppföljning av bland annat utbetald lön.</p> <p><i>Granskning av ekonomiskt bistånd enligt intern kontroll hänskjuts till år 2011</i></p> <p>Vid uppföljning noterades att förvaltningschefs godkännande saknas för vissa inventarieköp. Förslag till åtgärd är redovisad</p>	<p>Bra redogörelse med en sammanfattning och en översiktlig efterföljande tydlig redovisning av delmomenten i granskningsplanen</p> <p>Vissa nämnder har valt att i särskild bilaga också redovisa mer detaljer kring hur olika rutiner fungerar.</p> <p>Om man inte väljer att bifoga en bilaga med en mer detaljerad redovisning av hur granskade rutiner fungerar så bör det i redogörelsen ändå framgå var denna dokumentation finns att tillgå.</p>

Nämnd	Kontrollmoment	Iakttagelser och åtgärder	Kommentar
<p>Barn och Ungdomsutskottet Pernilla Johansson</p>	<p>Lön till ordinarie personal</p> <p>Uppföljning av 2009 års granskning</p> <p>Fakturering av fritidslokaler</p>	<p>Vissa brister i fullständig uppföljning noterades. Förslag är att dokumenterade rutiner för kontroll utarbetas centralt i samband med att nytt lönesystem införs.</p> <p>Vid uppföljning av 2009 års granskning noterades inga större brister.</p> <p>För fakturering noterades svårigheter att lägga in beslutade taxor och priser i bokningssystemet. Som åtgärd bör hänvisning till taget beslut därför anges i prislistan.</p>	<p>Bra redogörelse med en sammanfattning och en efterföljande redovisning av delmomenten i granskningsplanen</p>
<p>Miljönämnd Anna Karin Kjellson</p>	<p>Lön till ordinarie personal</p> <p>Upphandling av konsulttjänster och utbildningstjänster</p> <p>Uppföljning av 2009 års granskning</p>	<p>Ur rapportsystemet Cognos kan all inrapporterad frånvaro enkelt avläsas men systemet utnyttjas inte av förvaltningen. Föreslagen åtgärd är tydligare anvisning till chefer samt klagörande av ansvar för uppföljning och kontroll samt var man finner underlag för detta</p> <p>Det förekommer direktupphandling där man inte följer regelverket. Som åtgärd föreslås en kommundemensam utbildning Riktlinjer för direktupphandling är under utarbetande.</p> <p>Vad gäller uppföljning av 2009 års granskning fanns inget att anmärka på.</p>	<p>Bra redogörelse med en sammanfattning och en efterföljande redovisning av delmomenten i granskningsplanen</p>

Nämnd	Kontrollmoment	Iakttagelser och åtgärder	Kommentar
<p>Gymnasienämnden Marie Nordvall</p>	<p>Lön till ordinarie personal</p> <p>Uppföljning av 2009 års granskning</p>	<p>Vissa brister noterade vid granskning av kontrollmoment för löner.</p> <p>Föreslagen åtgärd är att alla chefer bör ha kännedom om och kunna använda rapportsystemet Cognos för uppföljning av löner. Viktigt att cheferna får utbildning i det nya lönesystemet som införs år 2011.</p> <p>Gymnasieförvaltningen bör ta fram rutiner på hur uppföljning av lön skal ske och av vem och vilka.</p> <p>Uppföljning av 2009 års granskning visar att det förekommer exempel på sent betalda fakturor. Förslag till åtgärd finns redovisad.</p>	<p>Bra redogörelse med en sammanfattning och en efterföljande redovisning av delmomenten i granskningen</p>

Nämnd	Kontrollmoment	Iakttagelser och åtgärder	Kommentar
<p>Kulturnämnden Pernilla Johansson</p>	<p>Lön till ordinarie personal</p> <p>Upphandling av konsulttjänster och utbildningstjänster</p> <p>Uppföljning av 2009 års granskning</p>	<p>Rutiner för nyanställning och lönesättning finns i personalhandboken men inga för hur kontrollen skall utövas.</p> <p>Vid årets granskning kan noteras att kommunens system för uttag av personalrapporter (Cognos) inte används av berörda handläggare. Som förslag till åtgärd anges att dokumenterade rutiner för kontroll bör utarbetas centralt vid införande av det nya lönesystemet för att säkerställa att kontroller utförs.</p> <p>Vid kontroll av upphandling har kontrollen inriktas mot fakturor från artister. Man konstaterar att mervärdeskattelagen är svårtolkad. En förvaltningsvis anvisning om regler för inköp och upphandling kommer att tas fram under år 2011.</p> <p>Uppföljning av 2009 års granskning har inte visat på några större brister</p>	<p>Bra redogörelse med en sammanfattning och en efterföljande redovisning av delmomentet i granskningsplanen</p>

Nämnd	Kontrollmoment	Iakttagelser och åtgärder	Kommentar
<p>Byggnadsnämnden Anna-Karin Kjellsson</p>	<p>Lön till ordinarie personal</p> <p>Upphandling av konsulttjänster och utbildningstjänster</p> <p>Uppföljning av 2009 års granskning</p>	<p>Rapportsystemet Cognos (för uppföljning av löner) används inte på byggnadsförvaltningen. Förslag till åtgärd är att man tydligare informerar chefer om de hjälpmedel som finns. Att man klargör var ansvaret för uppföljning och kontroll ligger samt hur detta skall gå till.</p> <p>Det förekommer att direktupphandling görs utan att kraven på anbud och dokumentation är uppfyllda. Förslag till åtgärd är bland annat kommungemensam utbildning hålls. Riktlinjer för direktupphandling är också under utarbetande.</p>	<p>Bra redogörelse med en sammanfattning och en efterföljande redovisning av delmoment i granskningsplanen</p>